

ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
TENDERS REVIEW AUTHORITY

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 81-83, 2ο όροφο, Τ.Θ. 24820, 1304 Λευκωσία
Τηλ: 22445100, Φαξ: 22445107, Email: tra@aap.gov.cy, Web: www.tra.gov.cy

Προσφυγή Αρ. 12/2017

Μεταξύ:

ΡΕΝΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ & ΥΙΟΣ ΛΤΔ

Αιτητών

v.

ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αναθέτουσας Αρχής

**Αναθεωρητική Αρχή
Προσφορών**

Έφη Παπαδοπούλου, Πρόεδρος
Λοΐζος Κάππας, Μέλος
Γιώργος Αναστασίου, Μέλος
Σόλων Παπαθεοχάρους, Μέλος
Δήμος Θωμά, Μέλος

Αιτητές:

ΡΕΝΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ & ΥΙΟΣ ΛΤΔ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Ρωμανό Λοϊζίδη, Δικηγόρο για Γιώργο Ζ. Γεωργίου & Συνεργάτες ΔΕΠΕ
2. Ελένη Λοϊζίδου, Δικηγόρο για Γιώργο Ζ. Γεωργίου & Συνεργάτες ΔΕΠΕ
3. Ρένο Αγρότη, Εκπρόσωπο αιτούσας εταιρείας
4. Παύλο Αγρότη, Εκπρόσωπο αιτούσας εταιρείας

Αναθέτουσα Αρχή:

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Φίλιππο Κατράνη, Λογιστή
2. Σοφία Ζήνωνος, Γενικό Λογιστήριο
3. Χρίστο Κυριακίδη, Γενικό Λογιστήριο
4. Κάρολο Σόλωνος, Κυπριακό Τυπογραφείο

Ημερομηνία έκδοσης Απόφασης: 8 Σεπτεμβρίου, 2017

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Αντικείμενο της παρούσας προσφυγής είναι το κατά πόσο ορθά το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας («η Αναθέτουσα Αρχή») στα πλαίσια του διαγωνισμού ΓΛ 12/2016 με τίτλο «*Συμφωνία Πλαίσιο για την Προμήθεια Φωτοτυπικού Χάρτη, Φακέλων και άλλων Ειδών Βιβλιοπωλείου*» για τα προϊόντα των Κατηγοριών 1B και 1Γ της Ομάδας 1 δεν παραχώρησε στην εταιρεία Ρένος Αγρότης και Υιοί Λτδ («οι Αιτητές») οποιοδήποτε ποσοστό πλεονεκτήματος σύμφωνα με τον όρο 9.4.3(α) και 9.4.3(β) Αξιολόγηση Οικονομικής Προσφοράς του Μέρους Α, Οδηγίες προς Οικονομικούς Φορείς.

Σύμφωνα με τα γεγονότα, όπως δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή, ο διαγωνισμός προκηρύχθηκε την 1.12.2016 με διάρκεια εκτέλεσης της συμφωνίας πλαίσιο 24 μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, με δικαίωμα επέκτασης για 12 μήνες. Για την υπό εξέταση ομάδα η ανάθεση της συμφωνίας γίνεται ανά 6 μήνες με μίνι διαγωνισμό μεταξύ των αναδόχων και των επιλαχόντων. Ο υπό εξέταση διαγωνισμός είναι ο πρώτος μίνι διαγωνισμός.

Η Αναθέτουσα Αρχή στα πλαίσια αξιολόγησης των προσφορών έκρινε σκόπιμο και κάλεσε ως ειδικό εμπειρογνώμονα για θέματα Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων, αρμόδιο λειτουργό του Τμήματος Περιβάλλοντος επειδή τα υποβληθέντα από τους Αιτητές προς ικανοποίηση των όρων 9.4.3(α) και 9.4.3(β) του Μέρους Α οικολογικά

σήματα «Green Seal» και «Indonesian Ecolabel Standard» δεν ήσαν τα ζητούμενα από τα έγγραφα του διαγωνισμού.

Η Επιτροπή Αξιολόγησης μετά από έρευνα και αφού έλαβε υπόψη της την έκθεση της αρμόδιας λειτουργού η οποία διαπίστωσε ότι τα υποβληθέντα από τους Αιτητές σήματα υστερούσαν ως προς το εύρος των κριτηρίων και των ορίων, κάλεσε τους Αιτητές όπως παρουσιάσουν στοιχεία από ανεξάρτητο οργανισμό προς τεκμηρίωση της ισοδυναμίας των υποβληθέντων σημάτων με τα ζητούμενα με τα έγγραφα του διαγωνισμού σήματα EU Ecolabel, Nordic, Swan, Blue Angel. Οι Αιτητές σύμφωνα με την Αναθέτουσα Αρχή παρουσίασαν στοιχεία τα οποία δεν τεκμηριώνουν την ισοδυναμία των σημάτων που υπέβαλαν με τα ζητούμενα και ως εκ τούτου δεν παραχώρησε οποιοδήποτε ποσοστό πλεονεκτήματος.

Οι Αιτητές υποστηρίζουν ότι η απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής συνιστά παραβίαση του ισχύοντος δικαίου και συγκεκριμένα του Σχεδίου Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις 2012 -2014 («οι ΠΔΣ»). Το εν λόγω σχέδιο, αναφέρουν, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, είναι υποχρεωτικό για τις αναθέτουσες αρχές. Με αναφορά στην παράγραφο 1.3.1, σελ. 81, Παράρτημα Γ Ομάδα 1, Κατηγορία 1.3 σελ. 80-87, εισηγούνται ότι τα οικολογικά σήματα Τύπου Ι είναι όλα εκείνα που διέπονται από τις αρχές και διαδικασίες που προβλέπονται βάσει του προτύπου ISO 14024, το οποίο προβλέπει τις απαιτήσεις για τη λειτουργία των σχεδίων οικολογικής σήμανσης και υιοθετήθηκε ως δείκτης

αναφοράς από τη Διεθνή Ομοσπονδία Οικολογικής Σήμανσης «Global Ecolabelling Network (GEN)». Η Αναθέτουσα Αρχή σε προηγούμενους διαγωνισμούς για αγορά χαρτιού και γραφικής ύλης πάντοτε αξιολογούσε την ισοδυναμία των διαφόρων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης βάσει της τήρησης του περιβαλλοντικού ISO όπως πιστοποιείτο από οποιαδήποτε εγκεκριμένη Αρχή πιστοποίησης. Υποστηρίζουν οι Αιτητές ότι κριτήριο της ισοδυναμίας είναι μόνο τα οικολογικά σήματα να είναι Τύπου I, ISO 14024 όπως ήταν και τα οικολογικά σήματα που αναγράφονται στα έγγραφα του διαγωνισμού. Οι Αιτητές όταν τους ζητήθηκε να τεκμηριώσουν την ισοδυναμία των οικολογικών σημάτων που υπέβαλαν παρουσίασαν (α) Πιστοποιητικά από τους ανεξάρτητους φορείς πιστοποίησης «*MUTU Certification International – Indonesian Ecolabel Standard*» και «*Green Seal*» τα οποία αναφέρουν ότι τα εν λόγω οικολογικά σήματα είναι Τύπου I- ISO 14024 και ότι αυτά είναι μέλη του GEN, όπως ακριβώς είναι και τα σήματα EU Ecolabel, Nordic Swan, Blue Angel και (β) Έντυπο που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά ή περί το 2008 με τίτλο “*Green Procurement and the European Ecolabel, Fact Sheet*” το οποίο αναφέρει παραδείγματα οικολογικών σημάτων που χρησιμοποιούνται για την αναγκαία πιστοποίηση «*τύπου I, ISO 14024 for ecolabelling*». Μεταξύ άλλων αναφέρονται τα EU Ecolabel, Nordic Swan, Blue Angel και άλλα σήματα που είναι μέλη του παγκόσμιου φορέα Global Eco- Labelling Network (“*GEN*”).

Οι Αιτητές θεωρούν ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση επηρεάζονται αρνητικά τόσο στον παρόντα διαγωνισμό όσο και σε όλους τους μίνι διαγωνισμούς που θα διεξαχθούν μέχρι τη λήξη της περιόδου ισχύος της συμφωνίας πλαίσιο εφόσον θα καλούνται να λαμβάνουν μέρος κάθε έξι μήνες σε μίνι διαγωνισμό για τις κατηγορίες 1Α, 1Β και 1Γ. Εάν η προσβαλλόμενη απόφαση δεν ακυρωθεί υποστηρίζουν η συμμετοχή τους στους μίνι διαγωνισμούς που θα ακολουθήσουν δεν θα είναι επί ίσοις όροις με τους άλλους επιλαχόντες ή αναδόχους.

Ισχυρίζονται επίσης οι Αιτητές ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζεται το άρθρο 4 του περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμου του 2016, Ν. 73(Ι)/2016, σύμφωνα με το οποίο οι Αναθέτουσες Αρχές έχουν καθήκον να αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς χωρίς διακρίσεις. Όταν δε απαιτούν συγκεκριμένα σήματα θα πρέπει να αποδέχονται όλα τα σήματα που επιβεβαιώνουν ότι τα έργα, οι προμήθειες και οι υπηρεσίες πληρούν τις ισοδύναμες απαιτήσεις σήματος (άρθρο 43 του Ν. 73(Ι)/2016). Με παραπομπή στα όσα αναφέρονται στην υπόθεση C-368/10 μεταξύ Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Βασιλείου των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι η μη αποδοχή των οικολογικών σημάτων που υπέβαλαν και η μη παραχώρηση ποσοστού πλεονεκτήματος σ' αυτούς συνιστά δυσμενή διάκριση σε βάρος τους. Άλλωστε η εξέταση της ισοδυναμίας των οικολογικών σημάτων που υπέβαλαν μόνο υπό το φως των κριτηρίων του EU Ecolabel και όχι και με τα άλλα δύο προβλεπόμενα σήματα Nordic Swan, Blue Angel δημιουργεί όχι μόνο διακρίσεις

μεταξύ των σημάτων οικολογίας αλλά και αποτελεί αδικαιολόγητο φραγμό στο άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων στον ανταγωνισμό.

Περαιτέρω οι Αιτητές ισχυρίζονται παραβίαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της καλής πίστης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη προς τη διοίκηση. Αναφέρουν ότι προτού υποβάλουν την προσφορά τους υπέβαλαν γραπτό ερώτημα στο Τμήμα Περιβάλλοντος κατά πόσο τα οικολογικά σήματα PEFC, Green Seal και Indonesian Ecolabel είναι ισοδύναμα με τα ζητούμενα από τον υπό εξέταση διαγωνισμό. Το ερώτημα τους απαντήθηκε θετικά για τα οικολογικά σήματα Green Seal και Indonesian Ecolabel και αρνητικά για το οικολογικό σήμα PEFC. Μάλιστα η απάντηση τους δόθηκε από την αρμόδια λειτουργό Ναταλία Γεωργίου-Τσιάκαλου η οποία μεταγενέστερα κλήθηκε από την Επιτροπή Αξιολόγησης και γνωμοδότησε αρνητικά. Στην ουσία αναφέρουν με τη γνωμοδότηση του αρμόδιου τμήματος εξαπατήθηκαν.

Τέλος, οι Αιτητές εισηγούνται ότι η Αναθέτουσα Αρχή κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας για την αξιολόγηση των σημάτων παρέλειψε να διενεργήσει πλήρη έρευνα. Η έρευνα των κριτηρίων των δύο οικολογικών σημάτων που υπέβαλαν από την αρμόδια λειτουργό δεν ήταν πλήρης αφού τα κριτήρια ενός εξ αυτών ήταν στην ινδονησιακή γλώσσα και ο έλεγχος των κριτηρίων έγινε μετά από πρόχειρη μετάφραση. Σ' ότι αφορά τον Οργανισμό GPP Helpdesk και το EU Ecolabel Helpdesk, τους οποίους η Λειτουργός συμβουλευτήκε αυτοί είναι

ανταγωνιστές των οικολογικών σημάτων που υπέβαλαν οι Αιτητές, ενώ οι κατ' ισχυρισμό της Αναθέτουσας Αρχής απαντήσεις που έδωσαν οι δύο αυτοί οργανισμοί δεν βρίσκονται στο διοικητικό φάκελο. Περαιτέρω ο τρόπος αξιολόγησης που πρότεινε το EU Ecolabel Helpdesk και το GPP Helpdesk και όχι στη βάση του σχεδίου ΠΔΣ, οδηγεί σε παράλογα αποτελέσματα. Τέλος, η ελλιπής έρευνα, καταλήγουν, προκύπτει και από το γεγονός ότι δεν τους παραχωρήθηκε ούτε το ποσοστό πλεονεκτήματος 5% στην ομάδα 1Γ για την οποία δεν χρειάζεται πιστοποίηση.

Η Αναθέτουσα Αρχή με τη γραπτή της αγόρευση έθεσε ζήτημα έλλειψης εννόμου συμφέροντος των Αιτητών και αλυσιτέλειας της προσφυγής. Η προσβαλλόμενη απόφαση ανέφερε σε καμία περίπτωση δεν επηρεάζει αρνητικά τη συμμετοχή των Αιτητών σε μελλοντικούς μίνι διαγωνισμούς όπως οι ίδιοι ισχυρίζονται, ώστε να μπορεί να γίνεται λόγος για στοιχειοθέτηση άμεσου προσωπικού και ενεστώτος εννόμου συμφέροντος και παρέπεμψε σχετικά στην *Minico House Ltd v. Δημοκρατίας* (2011) 3 AAD 104. Το αποτέλεσμα των μελλοντικών μίνι διαγωνισμών, ανέφερε, όπως και ο τρόπος συμμετοχής των οικονομικών φορέων σ' αυτούς δεν μπορεί να αποτελεί νομιμοποιητική βάση για άσκηση προσφυγής αλλά ούτε και μπορεί να εξεταστεί στα πλαίσια της παρούσας προσφυγής.

Σε μελλοντικούς μίνι διαγωνισμούς, εξήγησε, οι Αιτητές με την προσφορά που θα υποβάλουν θα έχουν τη δυνατότητα εάν τεκμηριώσουν την ισοδυναμία των

σημάτων να τους πιστωθεί το πλεονέκτημα. Ισχυρίστηκε ακόμη ότι και σε περίπτωση επιτυχίας της παρούσας προσφυγής και της ακύρωσης της προσβαλλόμενης απόφασης οι Αιτητές δεν έχουν οτιδήποτε να ωφεληθούν αφού η προσφορά τους για την Κατηγορία 1Γ της Ομάδας 1 δεν θα μπορεί να τους κατακυρωθεί. Κι' εάν ακόμη τους παραχωρηθεί το προβλεπόμενο ποσοστό πλεονεκτήματος 15%, (ποσοστό 5% τούς έχει ήδη παραχωρηθεί) η τιμή που προσέφεραν είναι ψηλότερη από την τιμή που προσέφερε ο επιτυχών ενώ για την Κατηγορία 1B η σύμβαση τούς έχει ανατεθεί στη βάση του όρου 10.1(4).

Σ' ότι αφορά την ουσία της προσφυγής η Αναθέτουσα Αρχή με αναφορά στις απαιτήσεις των όρων 9.4.3(α) και 9.4.3(β) υποστήριξε ότι οι Αιτητές δεν έχουν τεκμηριώσει την ισοδυναμία των υποβληθέντων σημάτων και συνεπώς δικαιολογημένα δεν τους παραχωρήθηκε ποσοστό πλεονεκτήματος. Οι απαιτήσεις του διαγωνισμού, ανέφερε, είναι καθόλα σύμφωνες με το σχέδιο δράσης για τις ΠΔΣ και εξήγησε ότι αυτό δεν επεμβαίνει στην αρμοδιότητα των Αναθετουσών Αρχών να καθορίζουν το επίπεδο των απαιτήσεων που οι ίδιες κρίνουν κατάλληλες για κάθε περίπτωση, όπως δεν επεμβαίνει στην κρίση τους για το συμπέρασμα που οφείλουν να εξάξουν αναφορικά με την κατ' ισχυρισμό ισοδυναμία υποβληθέντων στοιχείων ή και πιστοποιητικών. Περιλαμβάνει, ανέφερε, κατευθυντήριες περιβαλλοντικές παραμέτρους τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να ακολουθούν με στόχο τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στον ισχυρισμό των Αιτητών ότι κριτήριο της ισοδυναμίας είναι τα υποβληθέντα προϊόντα να είναι Τύπου I, ISO

14024 απαντά ως εξής: Το πρότυπο ISO 14024 καθορίζει μεθοδολογία για την ανάπτυξη σχεδίων περιβαλλοντική σήμανσης Τύπου I και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί τεκμηρίωση της ισοδυναμίας αφού δεν καθορίζει τα κριτήρια και τα όρια που θα ενταχθούν στο σχέδιο. Καθορίζει μόνο τις γενικότερες παραμέτρους που θα ληφθούν υπόψη για ανάπτυξη κριτηρίων. Χωρίς να αμφισβητεί ότι τα δύο σχέδια που οι Αιτητές εφαρμόζουν «Green Seal» και «Indonesian Ecolabel Standard» εφαρμόζουν το ISO 14024 εξήγησε ότι αυτό δεν αρκεί προς τεκμηρίωση της ισοδυναμίας των κριτηρίων που εφαρμόζονται στο κάθε σχέδιο. Για τον τρόπο εξακρίβωσης των κριτηρίων που ενσωματώνονται στο σχέδιο δράσης για τις ΠΔΣ αναφέρεται στο ίδιο το έγγραφο ότι «... άλλα εθνικά οικολογικά σήματα τύπου I, μπορούν να γίνουν αποδεκτά, εφόσον ...ικανοποιούν το κριτήριο στο οποίο γίνεται αναφορά στην εκάστοτε εξακρίβωση». Σ' ότι αφορά το «Global Ecolabelling Network (GEN)» το οποίο οι Αιτητές επικαλούνται αυτό αποτελεί μη κερδοσκοπική ένωση οργανώσεων οικολογικής σήμανσης παγκόσμια η οποία σκοπό έχει να βοηθήσει στην προστασία του περιβάλλοντος. Ούτε αναπτύσσει κριτήρια ούτε πιστοποιεί προϊόντα. Απλά υποστηρίζει την ανάπτυξη των κριτηρίων για τα μέλη του παρακολουθεί και ενημερώνει για τις πληροφορίες του ετησίως. Συνεπώς ούτε το ISO 14024 ούτε το GEN αποτελούν ικανοποιητικά στοιχεία για στοιχειοθέτηση της ισοδυναμίας των προσφερόμενων σημάτων.

Απορρίπτει επίσης τον ισχυρισμό για παραβίαση του Ν. 73(I)/2016 και με παραπομπή στην Ευρωπαϊκή Οδηγία και στο άρθρο 41 του Ν. 73(I)/2016

υποστηρίζει ότι σε έγγραφα διαγωνισμών επιτρέπεται ρητή αναφορά ή και συγκεκριμένο πιστοποιητικό. Οι Αιτητές οι οποίοι είχαν το βάρος να στοιχειοθετήσουν την ισοδυναμία των υποβληθέντων σημάτων καίτοι τους δόθηκε δεύτερη ευκαιρία να υποβάλουν επιπρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία δεν το έπραξαν. Δεν παρουσίασαν οποιοδήποτε πίνακα των χαρακτηριστικών των οικολογικών σημάτων που υπέβαλαν με τις απαιτήσεις των προβλεπόμενων στο διαγωνισμό ώστε να αποδεικνύεται η ισοδυναμία τους.

Υποστήριξε ότι ο τρόπος με το οποίο η Αναθέτουσα Αρχή ενήργησε συνάδει πλήρως με την αρχή της χρηστής διοίκησης. Με αναφορά στο περιεχόμενο της απάντησης του Τμήματος Περιβάλλοντος προς τους Αιτητές ημερ. 24.1.2017 υποστήριξε ότι αυτό δεν περιέχει οποιαδήποτε δεσμευτική απόφαση για την Αναθέτουσα Αρχή. Η απάντηση στο ερώτημα των Αιτητών ότι τα συγκεκριμένα οικολογικά σήματα *«θεωρούμε ότι μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμα»* δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια γενική τοποθέτηση που εξυπακούει την ανάγκη περαιτέρω εξέτασης του όλου θέματος για σκοπούς βέβαιης κατάληξης. Το γεγονός δε ότι οι Αιτητές πριν από την υποβολή της προσφοράς τους απευθύνθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος με αναφορά στον επίδικο διαγωνισμό δεν είναι ικανό να υποκαταστήσει την κρίση του αρμοδίου οργάνου, δηλαδή της Αναθέτουσας Αρχής, η απόφαση της οποίας ούτε ασυνεπής ούτε αντιφατική ή κακόπιστη μπορεί να θεωρηθεί, λήφθηκε δε όπως προκύπτει μέσα από την έκθεση της Επιτροπής Αξιολόγησης μετά από δέουσα έρευνα. Το γεγονός ότι η επιτροπή αξιολόγησης

επέλεξε η σύγκριση των υποβληθέντων από τους Αιτητές σημάτων να γίνει με το ευρωπαϊκό σήμα EU Ecolabel δεν επηρεάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο τους Αιτητές αφού τα άλλα δύο προβλεπόμενα από τα έγγραφα του διαγωνισμού σήματα Nordic Swan και Blue Angel έχουν παραμέτρους πιο αυστηρές από τα κριτήρια του EU Ecolabel. Περαιτέρω ούτε τα πιστοποιητικά από τους ανεξάρτητους φορείς που υπέβαλαν οι Αιτητές αναφέρονται σε ισοδυναμία των υποβληθέντων σημάτων με τα προβλεπόμενα όπως ήταν το ερώτημα που είχε τεθεί στους Αιτητές.

Τέλος διευκρίνισε ότι το GPP Helpdesk αποτελεί τη γραμματεία των πράσινων δημόσιων συμβάσεων της ΕΕ όπου μπορούν τα κράτη μέλη να απευθύνονται για διευκρινίσεις σε σχέση με την εφαρμογή των κριτηρίων των ΠΔΣ, της νομοθεσίας των δημόσιων συμβάσεων σε σχέση με τις περιβαλλοντικές παραμέτρους που υιοθετούνται κλπ, ενώ το EU Ecolabel Help desk αποτελεί τη γραμματεία του ευρωπαϊκού οικολογικού σήματος της ΕΕ. Σ' αυτό απευθύνονται τα κράτη μέλη για διευκρινίσεις για την εφαρμογή των κριτηρίων του σήματος, τον τρόπο ένταξης των σημάτων στη νομοθεσία και άλλων και κατέληξε ότι η επαφή της Επιτροπής Αξιολόγησης με τις πιο πάνω γραμματείες στα πλαίσια της έρευνας δεν έχει καθ' οιονδήποτε τρόπο επηρεάσει την κρίση της ως προς την απουσία ισοδυναμίας των προσφερθέντων από τους Αιτητές σημάτων.

Σε σχέση με το έννομο συμφέρον στην *Δημοκρατία ν. Α.Κ Χατζηιωάννου & Υιοί (2005) 3ΑΑΔ 467* αναφέρθηκε ότι «Μόνο αν υπάρχει τέτοιο συμφέρον θα μπορεί το

Δικαστήριο να εξετάσει άλλα θέματα που αφορούν την εγκυρότητα ή όχι της επίδικης διοικητικής πράξης». Είναι επίσης νομολογημένο ότι όταν αμφισβητείται η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος το βάρος απόδειξης το έχει ο Αιτητής. Στην ***Κοινοπραξία Alterra v. Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, Προσφυγή 134/2005*** ημερ. 19.3.2007 το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε ότι το «*συμφέρον*» για να μπορεί κάποιος να προσφύγει στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών σύμφωνα με το άρθρο 56 Ν. 101(Ι)/2003¹ ταυτίζεται ουσιαστικά με το έννομο συμφέρον του άρθρου 146 του Συντάγματος ενώ σωρευτική προϋπόθεση που συνδέεται με το άρθρο 59 είναι η ζημιά ή το ενδεχόμενο ζημιάς που προκύπτει άμεσα από την προσβαλλόμενη πράξη. Αν οι Αιτητές είναι οι ίδιοι προσφοροδότες τότε η ύπαρξη ζημιάς εξυπακούεται λόγω της μη κατακύρωσης της προσφοράς σε αυτούς (*Ιεραρχική Προσφυγή 51/2006, Τσουλόφτας Construction Ltd v. Συμβουλίου Αποχετεύσεων Πάφου*, ημερ. 10.8.2006). Επίσης, το έννομο συμφέρον θα πρέπει να είναι ενεστώδες δηλαδή να υπάρχει κατά το χρόνο άσκησης της προσφυγής, άμεσο δηλαδή να συνδέεται με το πρόσωπο του Αιτητή και προσωπικό να αφορά το πρόσωπο του Αιτητή και να θίγεται συγκεκριμένο συμφέρον που τον αφορά προσωπικά.

¹ Ο Νόμος έχει αντικατασταθεί από το Νόμο 104(Ι)/2010 το άρθρο 19 του οποίου είναι πανομοιότυπο με το καταργηθέν άρθρο 56.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω θα εξετάσουμε πρώτα το ζήτημα του εννόμου συμφέροντος των Αιτητών και της αλυσιτέλειας της προσφυγής που τέθηκε από την Αναθέτουσα Αρχή.

Καθώς προκύπτει από το διοικητικό φάκελο στους Αιτητές δεν έχει παραχωρηθεί ποσοστό πλεονεκτήματος 5% για την ομάδα 1B, η οποία αφορά φωτοτυπικό χαρτί άσπρο με φωτεινότητα $\geq 85\%$. Η μη παραχώρηση του πλεονεκτήματος το οποίο σημειωτέον επηρεάζει την τιμή δεν παραχωρήθηκε επειδή σύμφωνα με την Αναθέτουσα Αρχή οι Αιτητές δεν παρουσίασαν τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία με τα οποία να τεκμηριώνεται η ισοδυναμία των υποβληθέντων με τα ζητούμενα από τα έγγραφα του διαγωνισμού. Για την Ομάδα 1Γ - ανακυκλωμένο φωτοτυπικό χαρτί, στους Αιτητές έχει παραχωρηθεί ποσοστό πλεονεκτήματος 5% επειδή το προσφερόμενο παράγεται από 100% ανακυκλωμένο πολτό αντί ποσοστό πλεονεκτήματος 15% για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Σημειώνεται ότι για την Ομάδα 1B για την οποία στους Αιτητές δεν παραχωρήθηκε το ποσοστό πλεονεκτήματος 5% είναι κοινό έδαφος ότι η σύμβαση έχει ανατεθεί στους Αιτητές στη βάση του όρου 10.1(4)² εφόσον δεν μπορούσε να ανατεθούν στο ίδιο προσφοροδότη περισσότερες από δύο ομάδες. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι κατά το στάδιο των προσωρινών μέτρων και μετά από δήλωση του εκπροσώπου της Αναθέτουσας Αρχής ότι δεν θα

² 10.1.4 Η Ομάδα 1 αποτελείται από τέσσερις διαφορετικές κατηγορίες προϊόντων, οι οποίες όμως εξυπηρετούν ουσιαστικά την προμήθεια του Δημόσιου και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα με χαρτί για χρήση σε φωτοτυπικές μηχανές και εκτυπωτές. Λόγω του μεγάλου όγκου των αγορών καθώς και για λόγους διασφάλισης της απρόσκοπτης προμήθειας προς τους Αγοραστές των προϊόντων, δεν είναι δυνατόν ένας Ανάδοχος να κερδίσει και τις τρεις κατηγορίες του άσπρου φωτοτυπικού χαρτιού (1A, 1B, 1Γ) της Ομάδας 1. Σε περίπτωση που μετά την οικονομική αξιολόγηση προκύπτει Ανάδοχος ο οποίος θα έχει χαμηλότερη τιμή στις κατηγορίες (1A, 1B, 1Γ), τότε η κατηγορία στην οποία θα υπάρχει η πιο μικρή ποσοστιαία διαφορά με τον δεύτερο σε σειρά κατάταξης προμηθευτή δεν θα του ανατεθεί και θα ανατεθεί στο δεύτερο σε σειρά κατάταξη προμηθευτή.

προχωρήσουν στην προκήρυξη του επόμενου μίνι διαγωνισμού μέχρι την ολοκλήρωση της παρούσας Προσφυγής οι Αιτητές απέσυραν το αίτημα τους για αναστολή της διαδικασίας ανάθεσης και/ή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης με αποτέλεσμα τη μη έκδοση προσωρινών μέτρων και την έναρξη εκτέλεσης της σύμβασης σε σχέση με την Ομάδα 1B από τους Αιτητές. Εάν βέβαια παραχωρείτο στους Αιτητές το συγκεκριμένο ποσοστό πλεονεκτήματος η προσφορά τους καθώς προκύπτει από το διοικητικό φάκελο θα ήταν η φθηνότερη με ενδεχόμενο την κατακύρωση σ' αυτούς της Ομάδας 1B λόγω χαμηλότερης τιμής. Μας προβληματίσε κατά πόσο η ανάθεση της σύμβασης για την Ομάδα 1B στους Αιτητές και η ανεπιφύλακτη αποδοχή της επιδρά καταλυτικά στο έννομο συμφέρον των Αιτητών δεδομένης της νομολογιακής αρχής ότι αυτό πρέπει να υπάρχει σε όλα τα στάδια της διαδικασίας από την έγερση της προσφυγής μέχρι την εκδίκασή της (βλ. *A. Μαυρουδής κ.ά. ν. Δημοκρατίας (1991) 3 ΑΑΔ 123* σελ. 126). Καταλήξαμε έχοντας υπόψη τα αποφασισθέντα στη *Θεοδώρου ν. Δημοκρατίας (2009) 3 ΑΑΔ* σελ. 44³ ότι η ανάθεση και αποδοχή της σύμβασης για την Ομάδα 1B η οποία έγινε στη βάση όρου του διαγωνισμού δεν επηρεάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο το έννομο συμφέρον των Αιτητών. Οι Αιτητές ως συμμετέχοντες στο διαγωνισμό και

³ «Η αποδοχή των συνταξιοδοτικών και άλλων ωφελημάτων από τον αιτητή δικαιολογείται στη βάση νόμιμης υποχρέωσης. Με δεδομένη την προηγούμενη καταχώρηση της προσφυγής, θεωρούμε ότι η αποδοχή των ωφελημάτων κλπ. δεν συνιστά συμπεριφορά ανεπιφύλακτης αποδοχής της προσβαλλόμενης απόφασης ή εκ των υστέρων παραίτηση από την αίτηση ακυρώσεως που έχει ασκηθεί. Στο σύγγραμμα της Γλυκερίας Σιούττη «Το έννομο συμφέρον στην Αίτηση ακυρώσεως» αναφέρεται σχετικά:

«194. Η αποδοχή μπορεί να είναι είτε ρητή, να προκύπτει δηλ. από σχετική δήλωση του αιτούντος, είτε σιωπηρή, να συνάγεται δηλ. από πράξεις ή ενέργειες του, που την υποδηλώνουν. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως, πρέπει να είναι σαφής και ανεπιφύλακτη, αλλά και οικειοθελής. Πρέπει δηλ. να αποτελεί προϊόν ελεύθερης εκδήλωσης της σχετικής βουλήσεως του αιτούντος. Ειδικότερα, πρέπει να μην έγινε από νόμιμη υποχρέωση ή πραγματική ανάγκη, οικονομική ή άλλη, να μην αποτελεί προϊόν βίας ή απειλής και να μην δόθηκε διότι η παράλειψη της θα είχε δυσμενείς για τον αιτούντα συνέπειες».

ισχυριζόμενοι ότι πληρούν τον όρο των εγγράφων του διαγωνισμού σε σχέση με το ποσοστό πλεονεκτήματος δεν μπορεί παρά να έχουν έννομο συμφέρον εφόσον με την εκδοθείσα απόφαση επηρεάζονται δυσμενώς. Ότι σε μελλοντικούς μίνι διαγωνισμούς θα μπορούν να αποδείξουν την ισοδυναμία των υποβληθέντων οικολογικών σημάτων δεν επιδρά στο έννομο τους συμφέρον στα πλαίσια του υπό εξέταση διαγωνισμού. Και αν ακόμη γίνει δεκτό ότι δεν έχουν υποστεί ζημιά επειδή τους έχει ανατεθεί η σύμβαση στη βάση άλλου όρου το ενδεχόμενο ζημιάς από την προσβαλλόμενη απόφαση είναι βέβαιο εφόσον οι Αιτητές θα κληθούν να λάβουν μέρος σε μελλοντικούς μίνι διαγωνισμούς κάθε έξι μήνες, στους οποίους θα μπορούν να υποβάλουν το ίδιο προϊόν. Όπως στην *Papasavas v. Republic* (1967) 3 CLR 11 κρίθηκε ότι Αιτητής μπορεί να προσβάλει μια πράξη ή παράλειψη που θα επηρεάσει μελλοντικά την υπηρεσιακή του ανέλιξη στη δημόσια υπηρεσία, έτσι και στην παρούσα υπόθεση θεωρούμε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θα επηρεάσει τους Αιτητές στους μίνι διαγωνισμούς που θα ακολουθήσουν στα πλαίσια του παρόντα διαγωνισμού ο οποίος αποτελεί Συμφωνία Πλαίσιο. Στη *Minico House Ltd v. Δημοκρατίας* (2011) 3 AAD σελ. 104 στην οποία η Αναθέτουσα Αρχή μας παρέπεμψε τα δεδομένα ήσαν εντελώς διαφορετικά. Εκεί οι Αιτητές οι οποίοι αποκλείστηκαν από το διαγωνισμό αμφισβητούσαν την κατακύρωση του διαγωνισμού. Κρίθηκε ότι δεν είχαν έννομο συμφέρον εφόσον ήταν εκτός προδιαγραφών η προσφορά τους. Η κατάληξη μας ότι οι Αιτητές έχουν έννομο συμφέρον στην καταχώρηση της παρούσας προσφυγής για τους λόγους που έχουμε

αναφέρει συμπαρασύρει σε απόρριψη και τον ισχυρισμό για αλυσιτέλεια της Προσφυγής.

Με την απόρριψη του προδικαστικού ζητήματος προχωρούμε να εξετάσουμε την Προσφυγή στην ουσία της.

Οι όροι 9.4(3α) και 9.4(3β) προβλέπουν τα εξής:

«9.4(3α) Για την κατηγορία 1Γ – Ανακυκλωμένο Φωτοτυπικό Χαρτί, της Ομάδας 1, και για λόγους προώθησης της πολιτικής της Κυβέρνησης για πράσινες δημόσιες συμβάσεις, θα παραχωρείται πλεονέκτημα (bonus) επί της προσφερόμενης τιμής, όπως πιο κάτω:

- *Χαρτί που παράγεται από 100% ανακυκλωμένο πολτό, χωρίς πιστοποίηση, 5% bonus*
- *Χαρτί που παράγεται από ανακυκλωμένο πολτό τουλάχιστο 50%, με πιστοποίηση, 5% bonus*
- *Χαρτί που παράγεται από 100% ανακυκλωμένο πολτό με πιστοποίηση, 15% bonus*

9.4(3β) Για την κατηγορία 1Β – Φωτοτυπικό Χαρτί άσπρο 80gsm A4 και A3 με φωτεινότητα $\geq 85\%$, της Ομάδας 1, θα παραχωρείται πλεονέκτημα (bonus) 5% επί της προσφερόμενης τιμής, εφόσον υποβληθεί πιστοποίηση.

Πιστοποίηση:

Υποβολή πιστοποιητικού από ανεξάρτητο οργανισμό για EU Eco-Label ή/και Blue Angel ή/και Nordic Swan ή άλλο ισοδύναμο.»

Στην έκθεση της Λειτουργού Περιβάλλοντος το περιεχόμενο της οποίας υιοθετήθηκε από την Επιτροπή μεταξύ άλλων καταγράφονται τα εξής:

«5. [...] ζητήθηκαν επίσης τα κριτήρια των δύο σημάτων Green Seal και Indonesian Ecolabel, λόγω του ότι ήταν και τα δύο άγνωστα σήματα, για

εξακρίβωση της ισοδυναμίας τους με τα σήματα που είχαν ζητηθεί μέσω της προσφοράς (EU Ecolabel, Blue Angel, Nordic Swan). Ο οργανισμός Green Seal έχει αναρτημένα τα κριτήρια (στην Αγγλική γλώσσα) στην ιστοσελίδα του και ο οργανισμός Mutu certification τα έστειλε ηλεκτρονικά στο Τμήμα Περιβάλλοντος στην Ινδονησιακή γλώσσα.

6. Μετά από προσπάθεια μετάφρασης και σύγκρισης των κριτηρίων αυτών με το EU Ecolabel δημιουργήθηκε προβληματισμός κατά πόσον αυτά θα μπορούσαν να γίνουν αποδεκτά ως ισοδύναμα και το Τμήμα Περιβάλλοντος έστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα στο Helpdesk του EU Ecolabel (1/2/2017) και στο GPP Helpdesk (3/2/2017) στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη συμβουλή τους και γνώμη τους σχετικά με το θέμα.

7. Οι απαντήσεις που στάληκαν τόσο από το EU Ecolabel Helpdesk (6/2/2017), όσο και από το GPP Helpdesk (17/2/2017), ανέφεραν μεταξύ άλλων ότι, για να μπορέσει να γίνει εξακρίβωση της ισοδυναμίας των δύο σημάτων του οικονομικού φορέα με τα ζητούμενα σήματα που αναφέρονταν στην προσφορά, θα πρέπει να γίνει μια λίστα με σύγκριση των κριτηρίων τους ένα προς ένα. Την υποχρέωση της σύγκρισης για απόδειξη της ισοδυναμίας, έχει ο οικονομικός φορέας. Σε περίπτωση που αυτά δεν ικανοποιούνται τότε η Αρμόδια Αρχή έχει το δικαίωμα να τα απορρίψει. Η Αρμόδια Αρχή έχει επίσης δικαίωμα απόρριψης σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας δεν αποδείξει την ισοδυναμία των σημάτων που προσφέρει έστω με ένα από αυτά που αναφέρονται στα έγγραφα της προσφοράς.

8. Σε συνέχεια, έγινε εισήγηση προς την Επιτροπή Αξιολόγησης της προσφοράς, να ζητηθεί από τον οικονομικό φορέα, η τεκμηρίωση της ισοδυναμίας των δύο σημάτων Green Seal και του Ινδονησιακού με το EU Ecolabel ή κάποιο από αυτά των εγγράφων της προσφοράς.

9. Στις 13/3/2017, στάληκε η απάντηση του οικονομικού φορέα στο Γενικό Λογιστήριο, μέσω της οποίας γίνεται αναφορά σε ηλεκτρονικό μήνυμα του Τμήματος Περιβάλλοντος, στο Σχέδιο Δράσης των ΠΔΣ, στο ISO 14024. Ως εκ τούτου, σημειώνονται τα πιο κάτω:

- Το ηλεκτρονικό μήνυμα του ΤΠ, το οποίο είχε σταλεί ως απάντηση προς τον οικονομικό φορέα σε ερώτημα του στις 23/1/2017 (πριν από την τελευταία ημερομηνία υποβολής προσφορών του διαγωνισμού ΓΛ12/2016), για το αν θεωρούνται τα δύο σήματα ισοδύναμα με το EU Ecolabel, δεν αποτελεί έγγραφο επιβεβαίωσης της ισοδυναμίας των σημάτων. Το ΤΠ δεν δύναται να αξιολογήσει χωρίς την ύπαρξη στοιχείων τεκμηρίωσης.

- Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης των ΠΔΣ και την εργαλειοθήκη της ΕΕ για τη συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων, στο σημείο εξακρίβωσης του πρώτου στοιχειώδους κριτηρίου, σημειώνεται ότι «όλα τα προϊόντα που φέρουν οποιοδήποτε οικολογικό σήμα τύπου I, όπως το οικολογικό σήμα της ΕΕ, μπορούν να χρησιμεύσουν ως αποδεικτικό μέσο, εφόσον προσδιορίζεται ότι το χαρτί είναι φτιαγμένο...», η εξακρίβωση αυτή ισχύει για συγκεκριμένο κριτήριο που σχετίζεται με το ποσοστό των ανακτημένων ινών του χαρτιού και όχι γενικά ως αποδεικτικό ολόκληρου σήματος».

[...]

Αναφορικά με τα πιο πάνω, και την απάντηση του οικονομικού φορέα, το Τμήμα Περιβάλλοντος θεωρεί ότι η τεκμηρίωση της ισοδυναμίας των κριτηρίων των σημάτων αυτών δεν είναι ικανοποιητική και με τα μέχρι τώρα στοιχεία που κατέχει δεν μπορεί να εξακριβώσει την ισοδυναμία των σημάτων αυτών, η οποία χρειάζεται για την απόδοση των επιπλέον μονάδων κατά την αξιολόγηση της προσφοράς του διαγωνισμού ΓΑ12/2016.

Όπως προκύπτει και από τη σχετική νομοθεσία, η υποχρέωση τεκμηρίωσης των πιο πάνω, βαραίνει τον ίδιο τον οικονομικό φορέα και όχι το Τμήμα Περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου η καταγραφή των κριτηρίων ένα προς ένα και σύγκριση τους με το EU Ecolabel ή ένα από αυτά που αναφέρονται στα έγγραφα του διαγωνισμού, θεωρείται απαραίτητη για την εξακρίβωση της ισοδυναμίας ή όχι των δύο αυτών σημάτων με τα ζητούμενα στα έγγραφα του διαγωνισμού».

Το πρώτο ζήτημα που θα εξετάσουμε είναι το ζήτημα της ορθότητας της βάσης εξέτασης της ισοδυναμίας των υποβληθέντων σημάτων για την οποία υπάρχουν εκ διαμέτρου αντίθετες θέσεις. Η θέση των Αιτητών ότι βάση για τη διαπίστωση της ισοδυναμίας είναι οι Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις και συγκεκριμένα εφόσον τα υποβληθέντα είναι Τύπου I, ISO 14024 όπως είναι και τα προβλεπόμενα από τους όρους του διαγωνισμού, δεν μας βρίσκει σύμφωνους για τους πιο κάτω λόγους.

Οι όροι του διαγωνισμού ρητά απαιτούν ισοδυναμία με συγκεκριμένα οικολογικά σήματα και δεν αρκούνται στην τήρηση περιβαλλοντικού ISO. Ότι το κάθε οικολογικό σήμα εκδίδεται στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων όπως είναι η θέση της Αναθέτουσας Αρχής δεν έχει αμφισβητηθεί από τους Αιτητές όπως δεν έχει αμφισβητηθεί από την Αναθέτουσα Αρχή ότι τα υποβληθέντα από τους Αιτητές οικολογικά σήματα είναι Τύπου I και όλα τα Τύπου I διέπονται από τις αρχές και τις διαδικασίες που προβλέπονται από το ISO 14024 όπως και τα προβλεπόμενα από τους όρους του διαγωνισμού. Αυτό όμως από μόνο του δεν καταδεικνύει την ισοδυναμία των υποβληθέντων εφόσον το κάθε οικολογικό σήμα καθώς προκύπτει και από το ίδιο το Σχέδιο ΠΔΣ έχει τα δικά του κριτήρια. Με το Eu Ecolabel καθώς προκύπτει από το Σχέδιο ΠΔΣ επιβραβεύονται προϊόντα που πληρούν υψηλά τεχνολογικά κριτήρια επιδόσεων περιβαλλοντικής ποιότητας σε όλο τον κύκλο της ζωής τους ενώ το Γερμανικό Blue Angel συμμορφώνεται με περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά που τέθηκαν από το Γερμανικό Κράτος. Εν πάση περιπτώσει το ζήτημα του τρόπου διαπίστωσης της ισοδυναμίας των οικολογικών σημάτων το οποίο καθώς προκύπτει από το σύνολο των τεθέντων ενώπιον μας, είναι τεχνικό, και ως τέτοιο εκφεύγει του ελέγχου μας. Η Αναθέτουσα Αρχή η οποία στελεχώνεται από ειδικούς βρίσκεται σε καλύτερη θέση από εμάς για να κρίνει τον τρόπο και τη μέθοδο στη βάση της οποίας θα κρίνει την ισοδυναμία οικολογικών σημάτων. Ότι η Αναθέτουσα Αρχή ακολουθεί το σχέδιο ΠΔΣ το οποίο το ίδιο αποτελεί εργαλειοθήκη για τις αναθέτουσες αρχές, προκύπτει αβίαστα, τόσο από τους όρους

του διαγωνισμού όπου γίνεται αναφορά σε ανακυκλωμένο πολτό και bonus γι' αυτό, όσο και από το γεγονός ότι κατά το στάδιο της αξιολόγησης των προσφορών όπως είχε δικαίωμα η Αναθέτουσα Αρχή συμβουλευτήκε την αρμόδια για θέματα του Σχεδίου ΠΔΣ Λειτουργό του Τμήματος Περιβάλλοντος. Συνεπώς ο ισχυρισμός των Αιτητών σ' ότι αφορά το εσφαλμένο της βάσης διαπίστωσης της ισοδυναμίας των υποβληθέντων οικολογικών σημάτων με τα ζητούμενα και την παραβίαση του Σχεδίου ΠΔΣ δεν ευσταθεί. Εν πάση περιπτώσει οι Αιτητές εάν θεωρούσαν ότι η απαίτηση της Αναθέτουσας Αρχής των συγκεκριμένων σημάτων και ή ισοδύναμου αυτών καταστρατηγούσε τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο ΠΔΣ, θα μπορούσαν να αμφισβητήσουν τους όρους του διαγωνισμού πράγμα που δεν έπραξαν. Συνεπώς μετά την ανεπιφύλακτη αποδοχή των όρων και την υποβολή της προσφοράς τους δεν νομιμοποιούνται να ισχυρίζονται ότι η ισοδυναμία των υποβληθέντων σε σχέση με τα ζητούμενα εξετάστηκε από την Αναθέτουσα Αρχή κατά καταστρατήγηση των προνοιών του Σχεδίου ΠΔΣ.

Με την απόρριψη του πιο πάνω ισχυρισμού των Αιτητών προχωρούμε να εξετάσουμε τους ισχυρισμούς για παραβίαση της αρχής της χρηστής διοίκησης, έλλειψη δέουσας έρευνας και αιτιολογίας.

Έχουμε ήδη παραθέσει ό,τι για τους σκοπούς της παρούσας κρίνουμε χρήσιμο.

Είναι γεγονός ότι οι Αιτητές προτού υποβάλουν την προσφορά τους ζήτησαν να πληροφορηθούν κατά πόσο το Σχέδιο Δράσης της ΠΔΣ βρίσκεται σε ισχύ όπως και

εάν τα οικολογικά σήματα PEFC, Green Seal και Indonesian Ecolabel θεωρούνται ισοδύναμα του Ευρωπαϊκού Οικολογικού σήματος EU Ecolabel. Η Λειτουργός Περιβάλλοντος απάντησε ως εξής:

«Το Σχέδιο Δράσης για τις ΠΔΣ είναι σε ισχύ. Σχετικά με τα πιστοποιητικά στα οποία αναφέρεστε, το PEFC δεν μπορεί να θεωρηθεί από μόνο του ως ισοδύναμο των Οικολογικών Σημάτων EU Ecolabel, Blue Angel ή Nordic Swan.

Το Green Seal και το Indonesian Ecolabel Standard, θεωρούμε ότι μπορούν να θεωρηθούν ως ισοδύναμα σήματα των προαναφερθέντων σημάτων».

Δεν έχουμε αμφιβολία ότι οι Αιτητές έχοντας την απάντηση του κατ' εξοχήν ειδικού Τμήματος για ζητήματα Περιβάλλοντος προχώρησαν και υπέβαλαν για τα προϊόντα Κατηγορίας 1B και 1Γ τα οικολογικά σήματα «Indonesian Ecolabel» και «Green Seal», αντίστοιχα, (το τρίτο σήμα κρίθηκε ότι δεν μπορούσε να θεωρηθεί ισοδύναμο) τα οποία σύμφωνα με την πληροφόρηση που είχαν «μπορούν να θεωρηθούν ως ισοδύναμα[...]». Ότι από το λεκτικό της απάντησης του Τμήματος Περιβάλλοντος δεν προκύπτει οποιαδήποτε δέσμευση της Αναθέτουσας Αρχής συμφωνούμε με την Αναθέτουσα Αρχή, δεν συμφωνούμε όμως ότι η δοθείσα απάντηση έχοντας υπόψη και ότι ακολούθησε δεν κλονίζει την εμπιστοσύνη του διοικούμενου προς τη διοίκηση. Η απάντηση που δόθηκε από τη Λειτουργό του Τμήματος Περιβάλλοντος, δεν παραπέμπει σε μια γενική τοποθέτηση όπως ισχυρίζεται η Αναθέτουσα Αρχή δεδομένου ότι το οικολογικό σήμα PEFC ρητά αναφέρθηκε ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί από μόνο του ισοδύναμο. Η απόρριψη αυτή από τη Λειτουργό Περιβάλλοντος δεν μπορεί παρά να δόθηκε μετά από

εξέταση των σημάτων και όχι πρόχειρα ή έστω χωρίς μια στοιχειώδη έρευνα. Εν πάση περιπτώσει όμως όσο κι' εάν η απάντηση της Λειτουργού Περιβάλλοντος άφηνε εσφαλμένη εντύπωση στους Αιτητές, αρμόδια για την αξιολόγηση της ισοδυναμίας δεν ήταν άλλη από την Αναθέτουσα Αρχή η οποία, όπως και οι Αιτητές, για το ζήτημα της ισοδυναμίας αναζήτησε τη βοήθεια του Τμήματος Περιβάλλοντος.

Κατά το στάδιο της αξιολόγησης των προσφορών και στα πλαίσια των καθηκόντων της η ίδια Λειτουργός Περιβάλλοντος που απάντησε στους Αιτητές σε σχέση με τα υποβληθέντα σήματα ότι *«μπορούν να θεωρηθούν ως ισοδύναμα σήματα»* με τα ζητούμενα από τα έγγραφα του διαγωνισμού στην έκθεσή της ημερ. 15.3.2017 καταγράφει ότι για τα υποβληθέντα και για σκοπούς εξακρίβωσης της ισοδυναμίας τους ζητήθηκαν τα κριτήρια επειδή και τα δύο ήταν άγνωστα σήματα (βλ. παρ.5).

Από τα πιο πάνω γεννάται το ερώτημα αφού ήσαν άγνωστα σήματα και για να διαπιστωθεί η ισοδυναμία τους θα έπρεπε να ζητηθούν τα κριτήρια πώς στους Αιτητές δόθηκε η απάντηση ότι αυτά *«μπορούν να θεωρηθούν ως ισοδύναμα»*;

Εν πάση περιπτώσει και ανεξάρτητα από τα πιο πάνω από τα οποία το μόνο που μπορεί κάποιος να υποθέσει είναι ότι η Λειτουργός Περιβάλλοντος όταν έδιδε την απάντησή της στους Αιτητές δεν συνειδητοποιούσε τη σημασία του όλου θέματος. Αργότερα βέβαια όταν κλήθηκε ως ειδικός εμπειρογνώμονας από την Επιτροπή Αξιολόγησης αντιλήφθηκε ότι θα έπρεπε να ερευνήσει το θέμα της ισοδυναμίας σε

βάθος εξ' ου και αποτάθηκε αρχικά στους οργανισμούς που εξέδωσαν τα σήματα και στη συνέχεια όταν η προσπάθεια της να συγκρίνει τα κριτήρια τους με τα κριτήρια του EU Ecolabel δεν είχε αποτέλεσμα ζήτησε τη βοήθεια του EU Ecolabel Helpdesk και GPP Helpdesk. Το γιατί δεν έγινε κατορθωτό να γίνει η σύγκριση από την ίδια ώστε να διαφανεί εάν υπάρχει ισοδυναμία του Green Seal με το EU Ecolabel, με το οποίο σύμφωνα με την Αναθέτουσα Αρχή έγινε προσπάθεια διαπίστωσης της ισοδυναμίας καιτοι τα κριτήρια του είναι στην αγγλική δεν έχει εξηγηθεί από τη Λειτουργό Περιβάλλοντος.

Για το ζήτημα αυτό διαπιστώνουμε και κάποια αντίφαση. Ενώ στα γεγονότα γίνεται αναφορά ότι υστερούσαν ως προς το εύρος των κριτηρίων και των ορίων, η Λειτουργός Περιβάλλοντος απλά αναφέρει ότι δημιουργήθηκε προβληματισμός κατά πόσο μπορούσαν να γίνουν αποδεκτά ως ισοδύναμα. Προφανώς η έρευνα δεν ήταν πλήρης. Η απάντηση και των δύο πιο πάνω οργάνων ήταν ότι θα πρέπει να γίνει λίστα με σύγκριση των κριτηρίων ένα προς ένα. Δηλαδή και οι δύο αυτοί οργανισμοί υπέδειξαν συγκεκριμένο τρόπο τεκμηρίωσης της ισοδυναμίας των υποβληθέντων με τα ζητούμενα.

Σ' ότι αφορά το παράπονο των Αιτητών ότι η ισοδυναμία αναζητήθηκε μόνο με το Eu Ecolabel αυτός δεν φαίνεται να ευσταθεί αφού από την έκθεση της Λειτουργού Περιβάλλοντος φαίνεται ότι είχαν αποταθεί και στο GPP Helpdesk, δηλαδή τη γραμματεία των ΠΔΣ της ΕΕ η οποία συμβουλεύει και βοηθά τα κράτη μέλη στην

εφαρμογή των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων και για τα δύο υποβληθέντα σήματα.

Η Αναθέτουσα Αρχή έχοντας υπόψη όσα προέκυψαν από την έρευνα της Λειτουργού Περιβάλλοντος ζήτησε από τους Αιτητές να τεκμηριώσουν την ισοδυναμία των υποβληθέντων χωρίς όμως να προσδιορίσει τον τρόπο με τον οποίο ήθελε να γίνει η τεκμηρίωση. Ό,τι το βάρος τεκμηρίωσης της ισοδυναμίας βαρύνει τους Αιτητές είναι ορθό. Όταν όμως η Αναθέτουσα Αρχή μετά από δική της έρευνα διαπιστώνει ότι η τεκμηρίωση της ισοδυναμίας θα πρέπει να γίνει με συγκεκριμένο τρόπο, δεν μπορεί, λαμβανομένων μάλιστα υπόψη των εντυπώσεων που αφέθηκαν στους Αιτητές από το κατ' εξοχήν σε περιβαλλοντικά θέματα αρμόδιο τμήμα σε σχέση με τα υποβληθέντα παρά να ζητηθεί από τους Αιτητές ρητά ο τρόπος με τον οποίο θα τεκμηριώναν την ισοδυναμία των υποβληθέντων. Οι Αιτητές δεν γνώριζαν πώς η Αναθέτουσα Αρχή ανέμενε αυτοί να τεκμηριώσουν την ισοδυναμία των υποβληθέντων με τα ζητούμενα. Εφόσον η συμβουλή που δόθηκε στην Αναθέτουσα Αρχή από τους δύο οργανισμούς ήταν ότι θα έπρεπε να γίνει λίστα με σύγκριση των κριτηρίων αυτό ακριβώς θα έπρεπε να ζητηθεί από τους Αιτητές να υποβάλουν ώστε στη συνέχεια αυτό να ελεγχθεί από την Αναθέτουσα Αρχή και να διαπιστωθεί εάν πράγματι τεκμηριώνεται από τους Αιτητές η ζητούμενη ισοδυναμία. Η Αναθέτουσα Αρχή στην παρούσα περίπτωση ζήτησε από τους Αιτητές κατά τρόπο γενικό να τεκμηριώσουν την ισοδυναμία καίτοι η ίδια είχε

προαποφασίσει, μετά από τη βοήθεια που αναζήτησε, συγκεκριμένο τρόπο. Η ενέργεια της αυτή κάθε άλλο παρά συνάδει με την αρχή της χρηστής διοίκησης.

Ενόψει όλων των πιο πάνω η προσβαλλόμενη απόφαση ακυρώνεται τόσο για λόγους έλλειψης δέουσας έρευνας όσο και για λόγους παραβίασης της αρχής της καλής πίστης και της χρηστής διοίκησης (βλ. *Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου ν. Μαρίνου Κάσινου (2006) 4 ΑΑΔ 953*).